

Ο κοινοβουλευτισμός της συγκυβέρνησης

Η ελληνική και διεθνής εμπειρία από τη συγκρότηση και τη λειτουργία των συμμαχικών κυβερνήσεων

ΘΑΝΑΣΗΣ ΔΙΑΜΑΝΤΟΠΟΥΛΟΣ
Ο κοινοβουλευτισμός της συγκυβέρνησης. Θεσμικό υπόστρωμα, λειτουργικές ιδιαιτερότητες και είδη
 πρόλογος: Αλέκος Παπαδόπουλος - Πάυλος Τσίμας
 επίμετρο - σχόλιο: Νίκος Αλιβιζάτος
 εκδ. Πατάκη, σελ. 346

Της **ΙΣΜΗΝΗΣ ΚΡΙΑΡΗ***

Η πρόσφατη οικονομική κρίση δεν είχε αποτελέσματα μόνο στον δημοσιονομικό τομέα του κράτους και στις οικονομικές δυνατότητες κάθε πολίτη αλλά και στη λειτουργία του πολιτεύματος: Μία από τις έμμεσες συνέπειες είναι και η εμφάνιση των συμμαχικών κυβερνήσεων, οι οποίες τα τελευταία χρόνια δεν εμφανίζονταν στη χώρα μας, όπου η συνήθης μορφή κυβερνήσεως ήταν η μονοκομματική κυβέρνηση. Η πρόσφατη μονογραφία του καθηγητή και γνωστού πολιτικού επιστήμονα με πλουσιότατο έργο, μεταξύ άλλων, στο πεδίο των πολιτικών κομμάτων και της κυ-

βερνητικής λειτουργίας, Θανάση Διαμαντόπουλου, εξετάζει αυτήν ακριβώς τη μορφή κοινοβουλευτικού πολιτεύματος, κατά την οποία στην κυβέρνηση συμμετέχουν δύο ή περισσότερα κόμματα. Σε άλλες ευρωπαϊκές χώρες αυτές οι κυβερνήσεις ήταν συνήθεις, όπως π.χ. στη Γερμανία, στη Σουηδία, στην Ιταλία, στην Ισπανία, στην Πορτογαλία. Μονοκομματικές κυβερνήσεις προκύπτουν από τις διαφορετικές εκδοχές πλειοψηφικού συστήματος, όπως στη Γαλλία και στη Μεγάλη Βρετανία.

Το επόμενο μέρος του βιβλίου ασχολείται με τις δύο μορφές της συγκυβέρνησης με βάση την ύπαρξη προεξαγγελίας (ρητής ή υποδηλούμενης) για μετεκλογική ή όχι συγκυβέρνηση (όπως ήταν στην Ελλάδα προ των εκλογών του 2015 η υπαινικτικά τότε αναφερόμενη συγκυβέρνηση των λεγόμενων αντιμνημονιακών/μη ολοσχερώς αντισυστημικών κομμάτων, δηλαδή του ΣΥΡΙΖΑ και των ΑΝΕΛ).

Άλλο κριτήριο χαρακτηρισμού

των συγκυβερνήσεων αφορά το ιδεολογικό φάσμα των κομμάτων που τις συναρτίζουν ή τον σκοπό που υπηρετούν: Οι πρώτες συγκροτούνται από συγγενείς πολιτικά δυνάμεις και για τον λόγο αυτό θεωρούνται πιο σταθερές, καθώς συμφωνούν επί ενός συνολικού κυβερ-

νητικού προγράμματος. Οι δεύτερες βασίζονται σε συγκεκριμένη αποστολή, όπως π.χ. η συγκυβέρνηση στην Ελλάδα τον Ιούνιο του 1989 μεταξύ Ν.Δ. και Συνασπισμού (με κοινή εναντίωση στη διαφθορά που αποδιδόταν στο τότε οιοει κάθεστωτικό ΠΑΣΟΚ) και η συγκυβέρνηση μεταξύ ΣΥΡΙΖΑ και ΑΝΕΛ τον Ιανουάριο και τον Σεπτέμβριο του 2015 (με κοινή εναντίωση στις πολιτικές λιτότητας και δημοσιονομικών περιστολών του μνημονίου).

Η επόμενη διαφοροποίηση αφορά τον αριθμό των κομμάτων που συγκροτούν την κυβέρνηση και τις συνέπειες που αυτό έχει εάν πρόκειται να ληφθούν αντιδημοφιλή μέτρα (ώστε να επιμερίζεται μεταξύ περισσότερων κομματικών υποκειμένων το πολιτικό κόστος).

Το τελευταίο κεφάλαιο αναφέρεται στη λειτουργία των συγκυβερνήσεων, έτσι όπως την έχει καταγράψει η διεθνής εμπειρία: Πρώτο στοιχείο που χαρακτηρίζει τον κοινοβουλευτισμό των συγκυβερνή-

σεων είναι το προεκλογικώς μη προβλέψιμο των σχημάτων που προκύπτουν μετά τις εκλογές:

Διεθνή παραδείγματα

Ο συγγραφέας παρουσιάζει πολλά παραδείγματα από τη διεθνή πολιτική σκηνή σχετικά με την τροχιά συμμαχικών κυβερνήσεων και αναλύει θέματα που αναφέρονται στον χρόνο και τον τρόπο λειτουργίας τους και στη σχέση τους με τη νομοθετική λειτουργία: Με τον τρόπο αυτό προσφέρει ένα πανόραμα όλων των θεμάτων που αναφέρονται στο θέμα των συμμαχικών κυβερνήσεων: Ένα θέμα που περιλαμβάνει κυβερνήσεις που δημιουργήθηκαν σε περιόδους διαφορετικές και σε κοινωνίες διαφορετικές, από την προπολεμική δημοκρατία της Βαϊμάρης στη μεταπολεμική Αγγλία και από την Ελλάδα του μνημονίου στο Βέλγιο των Φλαμανδών και των Βαλδών. Είναι ιδιαίτερος δύσκολη η παρουσίαση και η τυποποίηση των θεμάτων και η κατηγοριοποίηση των προβλημάτων και των προοπτι-

κών που εμφανίζει ο θεσμός αυτός, αυτονόητος για ορισμένες χώρες και εξαιρετικός, ίσως, για την Ελλάδα. Θα πρέπει να επισημανθεί πάντως ότι ειδικώς για τη χώρα μας η ψήφιση πολυκομματικών Κοινοβουλίων και η ανάδυση συγκυβερνήσεων αναδεικνύουν και την επιθυμία του εκλογικού σώματος να μη δίνει τεράστια εξουσία σε ένα μόνο κόμμα, αλλά εκφράζει την επιθυμία, ακόμη και αν υπάρχει bonus, να ενωθούν περισσότερες πολιτικές δυνάμεις για τη διακυβέρνηση της χώρας. Και αυτή η εξέλιξη των πολιτικών ηθών, η οποία αποκλείει την εμφάνιση αρχηγικών μορφών, θα πρέπει να θεωρηθεί αισιόδοξη, δεδομένου ότι οι έννοιες της συναινέσεως και του συμβιβασμού δεν αποτελούν ακόμη κοινό τόπο στη χώρα μας.

*Η κ. Ισμήνη Κριάρη είναι καθηγήτρια στο Τμήμα Δημόσιας Διοικήσεως, αναπληρώτρια πρόεδρος Ακαδημαϊκών Υποθέσεων και Προσωπικού, Πάντειο Πανεπιστήμιο Κοινωνικών και Πολιτικών Επιστημών.